LAISVOJI LIETUVA

Vasario 16-sios minėjimo dalyviai

Apačioje matoma fotografija parodo dalį publikos, susirinkusios 27 metų Lietuvos Nepriklausomybės paminėjimui, kurį buvo suruošusi Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija, vasario 18 d. š. m.

Viršuje matosi gražioji Urugvajaus lietuvių publika, susirinkusi į «asado», suruoštą Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos, pagerbimui didelio Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės gynėjo, rašytojo gerb. K. Čibiro - Verax, kovo 4 d. š. m.

Visus sveikiname su Velykomis

Lietuvos Praeitis

Lic. Vladas Staniliúnas
Mokslinėj LAISVOSIOS LIETUVOS misijoj

LIETUVIŲ KILMĖ, UŽSIĖMIMAS IR ĮPROCIAI

a) **Lietuvių kilmė.** Nuo istoriniai nežinomų laikų dešiniajame Baltijos jūros krante, tarp Dauguvos, Nemuno ir Vislos upių pačios gyveno broliškos tautos, to paties kraujo, ir, su mažais skirtumais, tos pačios kalbos, priklausą tai pačiai aisčių (aestii) giminei. Tenai gyvenančias tautas to vardu vadinamas užtinkame pirmajame amžiuje po Kristaus gimimo, romėnų rašitojo Tacito raštuose. Kadangi iškasenų mokslas nerodo tenai jokio kultūros pasikeitimo, tai galima daryti išvadą kad jau keletą tūkstančių metų prieš Kristaus gimimą tenai gyveno tie patys aisčiai. Aisčiai priklauso indo-europiejiškai arba arijų rasei. Kai kurie užsieniečiai rašydami apie tenai gyvenančias tautas vadindavo baltų tautomis, nuo Baltijos jūros vardo. Vienok mūsų didieji kalbininkai, kaip Jaunius Dr.Kaz. Buga, tenai gyvenančias gimines vadina aisčiais, nes taip vadinę viduramžio rašir jų gyvenamose vietose pasitaiką panašių vietovardžių, pav., *Aistmares, Prusuose*.

Aisčių giminės ašį arba centrą sudarė lietuviai, kurie šakojosi į žemaičius, aukštaičius ir sūdúvius. Jų gi kaimynai buvo prūsai, jotvingiai ir latviai. Taigi aisčiu gimines reikia laikyti mūsų tautos protėviais. Prof. Max Friederichsen, savo veikalo «Baltijos valstybės», 165 puslapyie, rašo: «Lietuviai nėra slavų (rusu, lenku, čekoslovaku, jugoslavų ir kt.) giminės. Tai aiškiai rodo jų atskira kalba. Jog visos tautos kurios kalba slaviškomis tarmėmis, tarp saves susikalba. Lietuviškoji gi kalba nesuprantama nei slavams nei germanams. Taigi savo skirtinga istorija bei kultūra, tarp ją supančių slaviškų tautų, sudaro skirtingą, nepriklausomą tautą».

b) **Senovės lietuvių užsiėmimas.**

Kiekvienai tautai pragyvenimo šaltinius nulemia krašto gamta. Lietuvos kraštas buvo miškuotas ir pelkėtas. Kilnotis iš vienos vietos į kitą buvo nelengva.

Be to, žemė ir anais laikais buvo derlinga. Taigi jau ir senoviniais laikais aisčiai lietuviai vertėsi **žemės darbu**.

Bet anų laikų žemdirbystė turėjo daug sunkumų: neturėjo ištobulintų padargų; klimatas perdrėgnas, *nesuspėjo javai prinokti bei išdžiūti* (dar ir dabar yra užsilikę jaujos javams džiovinti); savitarpiniai karai vyrus nuo ukės atitraukdavo. Taigi ieškojo lengvesnių verslu. Jų tarpe **Gy-vu-li-nin-kys tė.** Atskiros lietuvių šeimos tiek gyvulių neaugino kaip dabartiniai Urugvajaus estancieriai. Lietuviai savo gyvulius turėjo ganyti arti sodybų, nes kitaip miškuose paklystų. Vienok savo reikalams jų pilnai užtekdavo. Vienas iš svarbiausių gyvulių buvo arklys-žirgas, reikalingas karo žygiams. Be to, berneliai jais jodavo pas mergeles. Žirgas tai artimas lietuvio bičiulis, gražiai apdainuotas mūsų dainose. Mažiukai, bet greiti ir patvarūs žemaitukai dar ir dabar tebėra garsūs. Yra žinių, kad senovės aisčiai labai brangine kumelių pieną. Laikė ir kitų gyvulių bei paukščių: *karvių, ožkų, avių, kiaulių, vištų, ančių*, žąsų ir kt. Bet maitinosi daugiausiai miško mėsa.

Medžioklė buvo vienas iš žymesnių pragyvenimo šaltinių. Mėsą suvalgydavo, kailius gi iškeisdavo su užsienio pirkliais į kitas prekes. Vėliau net ir mokesčius mokėdavo kailiukais. Viena lietuvių valstiečių rūšis dar 16 amžiuje po Kr. tebemokėjo mokesčius kailiukais.

(Bus daugiau.)

Maloni Naujiena

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS TEBEPRIPAŽĮSTA LIETUVĄ, LATVIJĄ IR ESTIJĄ NEPRIKLAUSOMOMIS VALSTYBĖMIS.

Š.m. kovo 2 d laike spaudos konferencijos Baltuose Rūmuose "The New York Times" korespondentas p. John H Crider užklausė *prezidento Ruzvelto, ar Jungtinės* Amerikos Valstybės neatšaukė savo pripažinimo trijų Baltijos Valstybių kaipo pasekmė rusų kontrolės šiose srityse. Prezidentas Rusveltas atsakė, kad tas klausimas Yaltoje nebuvo svarstytas ir patarė tam žurnalistui kreiptis į State Departamentą Užsienių Reikalų Ministerija.

State Departamente, kitoj spaudos konferencijoj Užsienių Reikalų Ministro pareigas einąs p. Grew žurnalistams tuo klausimu pareiškė, kad Jungtinės Amerikos Valstybės tebelaiko Baltijos Valstybes Estiją, Latviją ir Lietuvą nepriklausomomis valstybėmis, nežiūrint, kad Sovietų Sąjunga jas absorbavo šio karo pradžioje. P. Grew pareiškė, kad niekas nepasikeitė šių trijų valstybių atžvilgiu, kad jų pasiuntiniai tebėra akredituoti ir tebėra pripažįstami.

Pasiuntinybė.

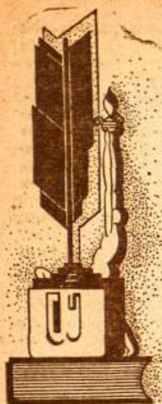
Domės

Sekančiame «Laisvosios Lietuvos» numeryje tilps daug idomios medžiagos, gautos per Lietuvos Konsulatą Brazilijej. Stenkitės būtinai perskaityti.

LAISVOJI LIETUVA

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovos - Žurnalas

Metai (Año) I | Montevideo, Kovo - Marzo 1945 | Nr. 5

LITUANIA LIBRE

REVISTA MENSUAL

Para difundir el Humanismo, la Cultura, las Ciencias, Artes y Letras y para defender el Derecho de Vivir hasta por más pequeños y debiles que sean

EDITADA por la

ASOCIACION CULTURAL URUGUAY - LITUANIA

Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personería Jurídica en el año 1941

Organo oficial y propiedad intelectual de la misma, impreso en la IMPRENTA FORTALEZA

Redacción, Administración e Imprenta Rio de Janeiro 4001 - CERRO

Redactor Responsable: JULIAN JAZAUSKAS, Berna 2347 - CERRO

Administrador: JOSE BABILIUS

Leidžia Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija.

Metinė prenumeratos kaina:

Urugvajuje $ 1.50 U

Argentinoje $ 3.00 A

J. Amerikos V. 1 dol.

Perlaidas siųsti žurnalo administratoriaus vardu; raštus - Redakcijos:

LITUANIA LIBRE
Rio de Janeiro 4001,
Cerro, Montevideo,
Rep. O. del Uruguay.

¿LIBERACION? ¡MEJOR LA MUERTE!...

(Continuación)

Apenas Stalin en su orden del día al ejército anunció que la capital de la Lituania soviética Vilnius (Vilna) había sido «liberada», los emigrantes comisarios vueltos de Moscú se apresuraron a proclamar, que en Lituania volvían a regir las leyes y edictos administrativos soviéticos, redactados en Moscú ya durante el período de ocupación 1940-41. Acerca de esas leyes y el régimen basado en ellas nos tocò escribir más de una vez. Existen fundamentos para creer que la segunda ocupación del ejército rojo y la nueva ola de bolchevización será mucho más espantosa que la primera por el motivo ya citado. Ello está confirmado por noticias que lograron salir de allí en forma harto dificultosa.

De fuentes de fidedigna hemos recibido un telegrama, sintetizando las noticias recibidas en Suecia por boca de los refugiados lituanos que últimamente se allegaron allí. El telegrama dice textualmente: «Los rojos, *ocupando las localidades lituanas fusilan a todos los patriotas lituanos* y empleados de todas las instituciones. Otros, entre quince y sesenta años de edad, son forzados enrolarse en el ejérito rojo. El alimento es requisado de los canmpesinos hasta el último bocado. Los alemanes, vengándose de la resistencia pasada, no permiten a los lituanos huir al Reich, admitiendo libremente a los rusos. La Lituania occidental está invadida por refugiados lituanos y rusos procedentes aun de Orel, Smolensk y Orsha. Los habitantes de Lituania occidental son obligados a cavar fortificaciones sobre la frontera alemana. La situación de los lituanos es de lo más desesperante, sin chance de huida, pues los alemanes han requisado todas las naves. Las masas de refugiados han devorado las reservas alimenticias y cosechas al igual que langostas: el hambre ya se agudiza. La mayoria de nuestras tropas (lituanas) que recientemente se opusieron a los alemanes, sigue escondida en los bosques y lucha con los alemanes arma en mano».

¡ He aqui que liberación ¡

Es una liberación mortal para la nación, que la desgracia de caer por tercera vez consecutiva en esta guerra en garras de los tiranos. Cambian los tiranos, pero no su barbarismo. Desgraciadamente hoy día pocas personas intuyen, que hay cosas más horribles que la propia guerra y la misma muerte. En cierta ocasión Mr. Winston Churchill dijo, que «el bolchevismo es más terrible que la misma muerte.» Los amigos del Kremlin entonces lo apoderaron de reaccionario.

Quien en la actualidad repite esta verdad públicamente, debe disponerse a ser acusado de pronazi o profacista.

Puesto que ahora todavía está de moda la propaganda sobre el idealismo de los sacratisimos deseos de la omnipotente URSS y sobre la infalibidad de su dios Stalin...

La situación de la nación lituana y sus vecinos es excepcionalmente trágica. Sus perspectivas de libertad son ¡hay¡ pequeñas. Hasta los representates de la democracia occidental intentan acallar "dignamente" sus derechos a la recuperación de su independencia. Pero nosotros esperamos contra toda esperanza. Vamos con aquéllos, cuya voluntad y anhelos de vivir libremente desprcian la mismísima muerte. Débese elegir únicamente entre la libertad. No hay ni puede haber elección entre dos tiranías, aunque sean de distinto color. Los jefes del destino del mundo tendrán que tener muy en cuenta este principio, y en caso contrario deberán cargar con la responsabilidad de ser los autores de la tragedia universal; «La noche que vendrá»

Lietuvos Ministro sveikinimas

Urugvajaus Lietuviams

Buenos Aires, 1945 m. vasario m. 6 d.

Legation de Lituania

Nr. 66.

Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijai

Montevideo.

Brangūs Urugvajaus Lietuviai!

Nuoširdžiai ačiū Tamstoms už malonų pakvietimą į Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 27 metų sukaktuvių paminėjimą. Šiuo taip tragingu mūsų Tėvynei momentu man labai malonu būtų minėti šias sukaktuves drauge su Urugvajaus lietuviais, kurie vieningai kovojate už pavergtos Lietuvos atgaivinimą. Tačiau, tą pat dieną *ir net tą pat valandą* įvyksta paminėjimas Buenos Airese, kuriame esu pasižadėjęs dalyvauti drauge su savo bendradarbiais ir kitais Pabaltės valstybių atstovais ir todėl neturiu galimybės pas Tamstas nuvykti. Todėl šiuo laišku sveikinu visus Urugvajaus lietuvius mūsų Nepriklausomybės Šventės proga *ir linkiu pasėkmingos kovos už mūsų* Valstybės atgaivinimą.

Tamstos gerai žinote kokias dideles skriaudas padarė vokiečiai ir sovietai mūsų Valstybei ir Tautai. Ištisi kaimai ir miestai paversti į pelenus, ir daug *lietuvių žuvo mūšiuose*. Tačiau nepalyginamai daugiau — šimtai tūkstančių lietuvių — prievarta iš Lietuvos išvaryti arba ir patys išbėgo. Daug lietuvių priversti vergauti ir Vokietijoje ir Rusijos tyruose.

Grįžę Lietuvon bolševikai jokios mums laisvės neatnešė, o tik skubinasi Lietuvą nuo *lietuvių «išlaisvinti». Vėl masiškai areštuoja ir* šaudo, vyrus neteisėtai mobilizuoja raudonojon armijon, varo žmones į kolchozus ir masiškai deportuoja ištisų kaimų ir miestų gyventojus į Sibirą ir kitus Sovietų Rusijos užkampius. Lietuvoje gi apgyvendinami rusai, mongolai ir kiti bolševikai.

Toks baisus likimas ištiko mūsų brolius ir seseris Lietuvoje.

Tačiau amžinai taip nebus. Ne tam jungtinės tautos, o ypač Jungtinės Amerikos Valstybės, kariauja ir kraują lieja, kad išvadavus Europą iš nacių vergovės, *atiduoti jos dalį ar* net ir visą bolševikų sauvalei. Ne veltui buvo paskelbta Atlanto deklaracija, pagal kurią visoms valstybėms turi būti grąžinta laisvė. Ne veltui nuolat skelbiama, jog jungtinės tautos *kariauja už tai, kad pasaulyje įgyvendinti laisvę* ir patvarią teisingą taiką.

Nors bolševikai šiandien ir yra galingi, tačiau jokių teisių į Lietuvą jie neturi ir neturi teisės nei šaudyti lietuvių nei kaip vergus iš Lietuvos deportuoti. Teisybė yra mūsų pusėje, ir mes nieko kito netrokštome, kaip tik *savo natūralių ir viso pasaulio pripažintų teisių* realizavimo — būtent, mes kovojame ir visados kovosime už laisvos, nepriklausomos, demokratinės Lietuvos atgaivinimą.

Šios teisės mes lietuviai niekad neatsižadėsime ir tikimės, kad anksčiau ar vėliau su Dievo pagalba, užtariant Jungtinėms Amerikos Valstybėms ir kitoms Amerikos ir Europos taikingoms tautoms, savo Tautos sūnų ir dukrų pasiryžimu ir pasiaukojimu vėl atgaivinsime laisvąją Lietuvą.

Dr. K. Graužinis

Lietuvos Ministras.

Vaclovas Rymavičius.

Lietuvis muzikas kompozitorius ir vieno *geriausių Pietų Amerikos lietuvių*, šv. Cecilijos choro vedėjas. Jo vadovaujamas choras, akampanuojant orkestrui «Kanklės» jau yra įdainavęs keliolika lietuvių liaudies ir savo kompozicijos dainų į plokšteles, Argentinos studijose «*Victor*». Vasario 16 proga ir mes, Urugvajaus lietuviai su pasigėrėjimu klausėmės jo vadovaujamo choro dainavimo, iš Argentinos radijo stoties «Porteña». Linkim mūsų jaunam kompozitoriui, sekmingai paskleisti gražiąją lietuvių dainą šitame kontinente.

Urugvajaus Lietuviai Pasisakė

Urugvajaus Lietuviai, Minėdami Lietuvos Nepriklausomybės 27-ių Metų Sukaktį, Vienbalsiai Priėmė Žemiau Talpinamą

Rezoliucija

Urugvajaus lietuviai, masiniu susirinkimu minėdami Lietuvos Nepriklausomybės 27 metų sukaktuves, suruoštas Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos 1945 m. vasario 18 d. gatvėje *Rio de Janeiro* 4001, *Cerroje, Montevideo* mieste, vienbalsiai priėmė šią rezoliuciją, kurią maloniai prašo neatsisakyti paskelbti kaipo lietuvių kolonijos Urugvajuje ir bendrai visos lietuvių tautos nusistatymą ir protestą:

1. — Lietuvių tauta, būdama vokiečių — nacių okupacijoje, priešinosi pavergimo politikai, kategoriškai atmesdama tos politikos sukurtą «*Ostland*», *lietuvių tauta lygiai priešinasi* rusų — bolševikų pavergimo poltikai, kurenčiai «Sovietų Lietuvą».

2. — Prisidėdama kuo galėdama prie Demokratijos *Sąjungininkų aukojamų milijonų* gyvasčių ir išleidžiamų bilijonų dolerių kare prieš agresorius, lietuvių tauta tiki ir laukia, kad Sąjungininkai nesauvaliaus savo tikslo pasiekimui, bet už teisybę kovodami, jie patys elgsis teisingai.

3. — Lietuvių tauta pripažįsta ir pripažins Sovietų Sąjungos armijos pilnai užtarnautus nuopelnus kovoje prieš vokiečių-nacių agresiją, bet lietuvių tauta jokiu būdu negali pripažinti Sovietų Sąjungos agresijos prieš Lietuvos Nepriklausomybę; *viso pasaulio* lietuviai trokšta vietoj agresyvės politikos turėti draugiškus su Sovietų Sąjunga, santykius, paremtus gera abiejų tautų valia.

4. — *Lietuvių tauta, trokšdama teisėtumo* iš kovojančių valstybių už tautų laisvę, tuo tarpu yra priversta protestuoti prieš jai jėga primetamą įjungimą į Sovietų Sąjungą. Protestuodama, ji pasisako:

a) prieš jai jėga primetamą sovietizaciją ir jos teisių sutrempimą,

b) prieš neteisėtą Maskvos įsakymą mobilizuoti lietuvius į Sovietų Rusijos armiją,

c) prieš kolchozų įvedimą,

d) prieš masinius žmonių šaudymus,

e) prieš priverstiną gyventojų deportaciją *ištisais kaimais ir miestais* į Rusijos gilumą.

5. — Lietuvių tauta vieningai kovoja už Nepriklausomos Demokratinės Lietuvos atstatymą, o kol tebeina mūšiai, ji prašo viso demokratiško pasaulio padėti toje sunkioje kovoje, ir prašo taip pat, kad Lietuvos teritorija kuo greičiau būtų pavesta laikinai administruoti *tarptautinei sąjungininkų komisijai.*

Tegyvuoja teisė gyventi dideliems ir mažiems!

Tegyvuoja teisė visiems!

Šią rezoliuciją, masinis Urugvajaus lietuvių susirinkimas įgalioja savo organizacijų vadus pasirašyti ir įteikti Urugvajaus Vyriausybei, visų šalių ambasadoriams ir spaudai.

Dr. Juan José Amézaga
Urugvajaus Respublikos Prezidentas,

kurio vyriausybės projektą patvirtinus krašto Parlamentui ir Senatui, vasario 21 d. š. m. tapo *paskelbtas karas* Vokietijai ir Japonijai.

Urugvajus tatai išeina į karą už patikrinimą laisvės ir demokratinių idealų visoms tautoms. Jis tuo pačiu turės svarų žodį ir būsimoj Taikos Konferencijoj. Kaipo tradicinio *parlamentarizmo ir demokratinių laisvių* kraštas, Urugvajus niekad nesutiks, kad milionais jaunų gyvybių ir žmonijos kentėjimais parbloškus rudąjį nacių imperializmą, būtų leista Europoj sauvaliauti ir smurtu pavergti silpnesnius savo kaimynus, raudonajam bolševikų imperializmui.

Urugvajaus lietuvių kolonija kaip ir visa lietuvių tauta, būdama priešinga vergiją nešančioms visokioms diktatūroms, tvirtai tiki, kad pasibaigus baisiajam žmonijos gaisrui, garbingi Urugvajaus politikos vadovai neužmirš ir Lietuvos teisės būti laisvųjų tautų tarpe, kurios gausus vaikų būrys yra atvykęs į šį *svetingąjį laisvės kraštą*, kad savo darbu ir lojalumu, prisidėjus prie jo gerovės kėlimo ir šviesios bei laimingos ateitis kūrimo.

Tikime Lietuviška Lietuva.

Rašytojo K. Čibiro - Verax kalbos santrauka, minint Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 27 metų sukaktį vasario 18 d. Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos salėje.

Pasveikinęs šventės dalyvius Lietuvos Pasiuntinio Pietų Amerikai Dr. K. Graužinio, taip pat visos patriotinės Argentinos lietuvių kolonijos vardu, *gerb. svečias išsėlė tokių minčių:*

«Kas gi yra tėvynė? Į šį klausimą atsakoma daugeliu protingų ir šaunių aptarčių, tačiau gražiausia jų yra kiekvieno patrioto širdies balsas. Adomas Mickevičius tėvynę yra palyginęs su sveikata, kuri tik tikrai įvertinama, kai jos netenkama.

Dėl įvairių priežasčių didelė lietuvių tautos dalis apsigyveno svetimose padangėse. Pirmosios dienos ir pirmieji metai išeiviams dažniausiai buvo širdgėlos ir apsivylimo tyrai. Bet laikas ramino ir pripratino. Išeiviai susiskirstė į tris grupes: tie, kurie per nesusipratimą ir agitacijos klastas virto svetimos, imperialistinės, Lietuvai priešingos valstybės patriotais; kurie, paniekinę dvasinės kultūros reikalavimus, paskendo pinigo bei pilvo vergijoje ir tie, kuriems savos tautos ir savos gimtosios šalies meilė yra gyvybinė proto ir širdies būtenybė.

Pirmieji ir antrieji lietuvių tautai yra žuvę, kaip nugrimzdęs akmuo į pelkės dugną. Jų išdavystę ir niekšingumą pasmerkė *žmoniškumo, civilizacijos, prigimties dėsniai, pra*keikė kenčiančių ir žudomų brolių šauksmas. Atvirame kovos fronte už savo tautos ir savo tėvynės gyvybę liko tik tie išeiviai, kuriems žodis Lietuva tebėra šventas, kurių kraujo ryšiai su tėvų žeme tebėra šilti, kuriems Nemuno šalis tebėra kaip nuvus gražiausių atsiminimų ir tauriausių svajonių vaivorykštė (dideli plojimai). Šitie broliai ir sesės lietuviai yra vertingoji tautos dalis, kurios prisikėlusi tėvynė neužmirš».

Toliau prelegentas pastebėjo, kad kaip išeivių, taip ir pačios Lietuvos gyvenimas nestovėjo vietoje. Sparčiais žingsniais buvo daroma pažanga, kurią, deja, sustabdė ir net sugriovė svetimųjų antplūdis. Jaudinančiai atpasakodamas okupantų priespaudas, kalbėtojas prisipažino 1940 metais pats asmeniškai patyręs sovietų siautėjimus Lietuvoje. Vėliau nacių, dabar vėl sovietų pastangos mūsų tėvynę kolonizuoti atėjūnais, tikruosius lietuvius išblaškius po baisų ištremimą ir naikinant beatodairinėse žudynėse, negali būti nutylėta už laisvę kovojančiame pasaulyje.

«Arba Lietuva bus lietuviška, arba jos visai nebus. Negali būti sovietinė Lietuva, *kaip negalėjo būti lietuviškas Ostlandas.* Gyvuoti galės tik lietuviška Lietuva (ilgi ir griausmingi plojimai). Kas skelbia kitaip, sąmoningai ar ne, atlieka imperializmo garsiakalbių užduotį, kurią teisingai reikia pavadinti tėvynės išdavimu.

Atėjūnai iš Azijos stepių tyčiojasi: esą Lietuva su kokiu tryliktu ar keturioliktu numeriu (lyg kalinys!) gal ir liks, bet lietuvių Lietuvoje tai tikrai neliksią... Enkavedistas tardytojas Dunkov vienam Lietuvos patriotui begėdiškai išsireiškė: «mums, sovietams, ir visą jūsų Lietuvą nieko nereiškia į kalėjimą pasodinti». Ir tikrai, šita tragiškoji naikinimo ir įkalinimo akcija dabar «išlaisvintoje» Lietuvoje vykdoma visu patyrusių budelių atsidėjimu ir skubumu.

Lietuvių tautai šiuo metu gresia toks dvasinių ir fizinių žudynių pavojus, kokio dar nebuvo jos istorijoje. Pradedant 1940 metų birželio 15 diena Lietuva uoliai ladojama iki šiol, bet tos nenaturalios laidotuvės budeliams sekasi sunkiai, nes jie stengiasi numarinti tautą gyvą, kupiną laisvės ir kūrybos jėgų. Mes *esame tikri, kad gali lietuvių tauta nenumirs* tol, kol liks pasaulyje plakanti bent viena ryžtinga lietuvio patrioto širdis (karštu ir griausmingi plojimai).

Šalin okupantų barbariškumas, šalin priespauda, šalin jų melaginga propaganda!

Tegyvuoja prieš budelius kovojanti, laisvės pasiilgusi, nepriklausomybe vainikuota amžinoji Lietuva!

Gerb. rašytojo K. Čibiro - Verax ilga, ispūdinga ir giliai patriotinė kalba Urugvajaus lietuvių buvo palydėta griausmingomis ovacijomis. Dauguma dalyvių nusibraukę ašaras, stengėsi paspausti šaunajam Lietuvos sūnui ranka ir padėkoti, už pareikštas gaivinančias lietuvišką širdį mintis.

Iki šioi nuodyios Urugvajaus lietuvių sielos maskolišsos propagandos nuodais, kurią čia skleidžia visuomenės padugnės, susimetę prie neva lietuviško laikraščio, buvo pasiilgę gyvo, teisingo, lietuviško žodžio ir todėl taip jautriai reagavo į gerbiamojo svečio lietuvišką kalbą.

Rašančiam šias eilutes, dėkojo daugybė *Urugvajaus lietuvių, kad buvo dedamos pas*tangos ir taip reikalingu metu pakviestas iš Buenos Aires gerb. rašytojas K. Čibiras - Verax, kuris maloniai sutiko ir laiku atvyko.

Nėra abejojimo, kad jo atvykimu buvo *padėtas kertinis akmuo būsimam glaudesniam* abiejų kolonijų bendradarbiavimui ir kovos už Lietuvos Nepriklausomybę koordinavimui.

Daugiau tokių susiejimų, nes tik taip pajusime savo jėgą ir mūsų darbas duos žymiai gausesnių vaisių.

P. Kartagėnas.

Vieningai Ir Entuziastiniai Minėjome Vasario 16

Šiais metais, istorinę šešioliktąją Vasario dieną patriotinė lietuvių kolonija Urugvajuje paminėjo su ypatingu entuziazmu.

Šventės išvakarėse vietinėje spaudoje pasirodė momentui pritaikintų, gražių ir vertingų straipsnių, kaip «El destino de Lituania», «Declaración de la Colectividad lituana» ir t.t.

Sekmadienio rytą gausus lietuvių katalikų būrys susirinko į savo pamaldas. Šičion religiniai patriotinės giesmės kilnina dalyvių sielas. Kolonijos kapelionas, kun. lic. Stanislovas Grigaliūnas, įprastu savo nuoširdumu, primena dienos prasmę ir pakviečia visus vieningai dalyvauti iškilmingame pilietiniame minėjime, kuris įvyksta Kultūros Draugijos patalpose, Cerroje.

Nežiurint, kad programos pradžia buvo skelbta nuo 4 val., jau nuo 2 val. ima rinktis lietuviai į savo šventę. nežiūrint, kad lietuviški išgamos, norėdami pakenkti lietuvių šventei net trijose vietose daro mėskoliškus kermošius veltui, bet žymiai prieš 4 val. erdvios Kultūros Draugijos patalpos prisipildo lietuvių visuomenės. Tai rinktinė Urugvajaus lietuvių publika, rimtosios garbingos šeimos, gražusis tautiniai susipratęs jaunimas, mūsų visuomenės bei spaudos darbininkai.

Milžiniškoj šventės dalyvių minioj, matosi ir Argentinos lietuvių, kaip gerb. Juozas Seniūnas, Kazimieras Šulnis su šeima, Centro pirmininkas Deveikis ir kiti.

Lygiai 4 val., lydimas kolonijos kapeliono ir būrelio veikėjų atvyksta gerb. svetys, rašytojas Kazimieras Čibiras - Verax.

Trumpai pasipažinus ir pasidalinus įspūdžiais, garsiakalbis praneša, kad pradedama programa ir prašo užimti vietas. Svečiai užima vietas, bet jų pusė nebetelpa salėj ir turi tenkintis garsiakalbio perdavimais iš salės.

Programą trumpu žodžiu atidaro draugijos pirmininkas, J. Jazauskas ir prašo svečius išklausyti Himnus. Pagauta kilnaus jausmo, Lietuvos Himną entuziastiniai gieda visa salė. Vėliau, programos vedėjas, gerb. Antanas Liūdžius praneša, kad bus skaitomas Lietuvos Ministro Pietų Amerikai, Dr. K. Graužinio sveikinimas Urugvajaus lietuviams, kuris sutinkamas ir palydimas didžiausiomis ovacijomis.

Po Ministro sveikinimo, vaidinama, Petro Ciučelio specialiai sukomponuotas istorinis vaizdas «Vytautas Kalėjime». Žiūrovus žavi gilioji Lietuvos senovė, gerb. Mykolo Svečiulio specialiai pagaminti drabužiai ir Olimpo Štabinsko meniškai nupieštas senovės kalėjimas.

Geri senovės kariai, Juozas Arbačiauskas ir Eduardas Grebliūnas, originalus ir įdomus sargybos viršininkas, Vladas Krikščiūnas, bet visų dėmesį sukoncentruoja Vytauto Didžiojo asmenybė; kurią artistiniai, laisvai ir įspūdingai vaidina, studentas Pranas Tomošiūnas. Tinkamai atlieka savo rolę ir p - lė Aldona Puodžiūnaitė, kaipo kunigaikštienė, bet scenoje pergyventi, idėti daug sielos, tvarkingai ir plastiniai vartoti žestikuliaciją, mokėti taip laisvai laikytis ir turėti taip naturalę dikciją, parodė, p - lė. Adelė Ciurpiutė. Tai jau artistė, turinti didelius gabumus, mūsų kolonijos scenos žvaigždė, kurios gali mums pavydėti ir Argentinos ir Brazilijos lietuviai.

Kuomet ji išleidus iš kalėjimo Vytautą, parkrito ant kelių ir meldė Dangaus palaimos savo kunigaikščiui, kad jis laimingai pabėgtų, nes su jo pabėgimu yra surištas Lietuvos likimas, kuri lietuviška širdis nesijaudino ir kurio veidu nenusirito griaudi ašarėlė?

Baigus vaidinimą, šventės dalyviams, Petras Ciučelis perstato gerb. svetį, rašytoją K. Cibirą, kuriam scenoj pasirodžius, publika sukelia didžiausias ovacijas. (Jo kalbos santrauką talpiname šiame numery atskirai).

Gerbiamam svečiui įspūdingą kalbą užbaigus, programos vedėjas, A. Liūdžius prašo dalyvius domės ir praneša, kad bus priimama Urugvajaus lietuvių kolonijos rezoliucija Lietuvos atžvilgiu. Salėje viršta ypatinga tyla, mokytojas P. Ciučelis skaito rezoliucijos tekstą. Masinis Urugvajaus lietuvių susirinkimas rezoliuciją priima vienbalsiai ir paveda ją pasirašyti savo organizacijų vadovybėms bei iteik ti Urugvajaus Vyriausybei, Urugvajaus spaudai, atatinkamoms ambasadoms ir lietuvių spaudai.

Rezoliuciją priėmus, kolonijos mylima ir gabi dainininkė, p - lė Ona Mockutė dainuoja skambiasias lietuvių dainas. Melodingas ir švelnus dainininkės balsas, imponuojanti dainavimo technika ir artistinis perdavimas pačios dainos sielos, greit pagauna salės upą. Mūsų kolonijos briliantukui, p - lei Mockutei svečiai dėl to ir nesigailėjo triukšmingų katučių, net kelis syk išsišaukdami scenon padainuoti virš programos. Tai neabejotinas ir didelės ateities talentas, jei tik jis bus reikiamai ir nuolat lavinamas.

Artistiniai bei gražiai deklamavo patriotinius eilėraščius, Feliksas Grigiukas ir sesutės Šleivytės. Programą uždarė draugijos pirmininkas, J. Jazauskas, padėkodamas svečiams už taip gausingą atsilankymą ir palinkėdamas, kad Lietuva greičiau atgautų laisvę.

P. Raišys.

Didžiausias ir geriausias Pietų Amerikos lietuvių, šv. Cecilijos choras, diriguojamas kompozitoriaus, Vaclovo Rymavičiaus.

MUZ. KOMPOZITOR. VACLOVAS RYMAVIČIUS

Kai mūsų tauta liko ne tik be valstybės, bet *ir be tėvynės*, kurioje dabar siaučia baisus bolševikų teroras, Amerikos kontinento lietuvių kultūrinis veikimas turi ypatingos reikšmės. Juk mes dabar tik per kultūrinį veikimą galime išlaikyti lietuvių tautos gyvybę ir laikui bėgant rasti *kultūringų tautų tarpe savo kovai už Lietuvos* laisvę ir nepriklausomybę moralę, materialę bei fizinę paramą. Todėl mūsų tautos kultūra, mokslas ir įvairus menas turi būti kuoaukščiausiai iškeltas, kad civilizuotas pasaulis matytų, jog lietuvių tauta yra verta pagarbos, o savo prosenelių žemėje - Lietuvoje - visiškos laisvės ir nepriklausomo gyvenimo.

Kad viršminėto pasiekus, turime pirmučiausia pažinti savo tautos kultūrintojus ir juos tinkamai įvertinti bei jiems visuose reikaluose padėti. Šiuo kartu noriu prisiminti muziką kompoz. Rymavičių. Jis prieš 15 metų Argentinos lietuvių kolonijoj uorganizavo SV. CECILIJOS CHORA, kuriam su didž ausiu pasišventimu, bet kartu ir su pasisekimu vadovauja ir po šiai dienai. Jo diriguojamas choras per 15 metų ne tik mūsų tautos šventėse bei šiaip parengimuose stiprina lietuvišką dvasią, bet ir plačiame *Pietų Amerikos* kontinente garbingai garsina lietuvių tautos vardą, nes šv. Cecilijos choro sutartinga daina jau daug kartų buvo girdžiama per Argentinos radio stotis.

Vaclovas Rymavičius yra gilus patriotas, įsitikinęs katalikas ir nemėgstantis girtis lietuvis. Paskutiniais metais, kai *Lietuvą užplūdo okupantai ir pradėjo siausti* šiurpūs mūsų inteligentams laikai, kada ten kūrybiniam darbui buvo suduotas mirtinas smūgis, Vaclovas Rymavičius, nors būdamas sunkiose ekonominėse sąlygose, ėmėsi kūrybinio darbo. Jis parašė sekančioms dainoms žodžius: «*Ei broliai*», «*Tėvynės ilgėsys*», «Teskamba mūs daina», «Vasario šešiolikta diena», «Lietuvi, ar girdi», «Anapus Atlanto», «Kad aš galėčiau» ir dar kelias kitas. Be to, kaip savo taip ir kitų autorių žodžiams jis sukūrė muziką. Visą šį darbą, gerb. Rymavičius padarė tik atliekamu nuo tiesioginio darbo laiku, naktimis, užsidaręs rūsyje. Parašęs dainas ir sukomponavęs joms gaidas, V. Rymavičius pasiryžo jas ir įamžinti, tai yra įdainavo jas į plokšteles.

Vaclovo Rymavičiaus vadovaujamas šv Cecilijos choras dar ir šiandien nesijaučia pilnai savo tikslą pilnai pasiekęs. Anot Vaclovo: «pradžia tik galvą laužia, toliau bus lengviau. Rodosi, kad šis choras jau vėl rengiasi prie įdainavimo naujų plokštelių. Bet kaip pradžioje esu pasakęs, tik tada mūsų kultūrinis darbas kils reikalingu greitumu, kada visa tauta savo kultūrintojus visomis galimybėmis remsime, o savo tautos niekšus vysime lauk iš savo kultūrinių žydinių. Baigdamas noriu pasakyti, kad jei norim V. Rymavičiui padėti, tai nors *nusipirkime jo vadovaujamo choro įdainuotas plokšteles*

J. Salunaitis.

Alg. Giedrius.

Tą vakarą rugsėjo tylų,
Rudens lietui taip nykiai krapnojant,
Staiga jūs, mūsų tūkstančiai vyrų,
Kaip vienas šokot ant kojų!

Jūs traukėt keliais arimais
Per tą žemę tėviškės mielą,
Kad tie tolimi patrankų rimai
Nebūt baugūs tėviškės sielai.

Kaip broliai visi, kaip šeimyna,
Išaugot pulkais jūs tą naktį.
Vėl ginklo draugai ir kaimynai
Skuba žalsvą mundurą segtis.

Tiesios eilės ir voros jūs ilgos
Išsitiesė per Lietuvą šventą —
Mūsų žemė jau šiaušiasi ginklais
Ir trokšta vien laisvėj gyventi!

Mes nenorime svetimo ploto,
Nepažįstame keršto ir melo,
Bet kas mūsų aukomis nuklota —
Tai dėl to vien mes budim, gyvenam!

Mes kantrūs, ryžtingi ir ramūs
Šiandien budim ir žvelgiam į tolį,
Šiandien tvirtas Tėvynės mūs namas
Priglaus priešą ar vargusį brolį . . .

Mūsų Dėdė.

Meilė

Koks tai menkas žodis meilė,
Bet kiek turi jis reikšmės.
Meilėj slepiasi tie žodžiai,
Ką supranta tik širdis.

Meilė turtas yr kiekvieno,
Brangi dovana gamtos.
Meilė radom ir paliksim,
Lyg pasaulio pabaigos.

Meilė yr garbės vainikas,
Žmogaus aukuras širdies.
Meilė žydi nekaltybėj,
Šviesa tamsumoj nakties.

Meilė dangiškasis rojus,
Mus viliojantis visus.
Meilė pašaukia pasaulin,
Meilė lydi į kapus.

Meilė ašaros graudingos,
Sunkios kančios ilgėsys.
Meilė ugnis įsikūrus,
Kurios nieks neužgesis.

Balys Šerevičius

VASARĄ PALYDINT

Kaip klajūnas tėviškėlėj
Kažin ko taip laukiu,
Kai giesmė bedalio paukščio
Skamba po palangę.

Vienišą mano laimužė
Kartais čia aplanko —
Aukso dalią vis mylėčiau,
Kaip bitutės lanką.

Sutemose sesių dainos
Ilgesį vis mini.
O žiogeliai graudžiai verkia
Lapų tankumyne . . .

Nežinia ko dar norečiu
Vasaros prašyti,
Ar išgirsti paukščių balso,
Ar dainų sesytės . . .

Kazys Bradūnas

ANOS DIENOS

Anos dienos buvo pilnos tyro juoko,
Anos dienos buvo kupinos dainų.
Vėjai išvertė tą džiūgesio sūpuoklę —
Nū kitokiais vieškeliais einu.

Saulė leidosi tada visai kitokia,
Saulė leidosi be ašarų, linksma,
Ir mėnulis tą suktinį linksmą šoko,
O padangė, kaip linai melsva.

O ar atmeni, kai siautėme gėlynuos?
O ar atmeni rugiagėlių pulkus?
Išskrajojom, išklajojome žvaigždynus . . .
Nū užmigus laimė, ar pabus?

Anos dienos, lyg dainelės nuskambėjo,
Lyg dainelė to gegužės naktimis.
Neatneš jau josios aido ryto vėjai,
Nė karšta vidudieno ugnis.

U ž s i p r e n u m e r u o k i t e

žurnalą «Laisvoji Lietuva» Metams tik $ 1.50 Urugvajuje ir $ 3.00 Argentinoje.

Raišių Petras

HASLEB

«Uftár lanú! Lisók hasléb otó! Hasléb otó hasléb»! Šitie žodžiai griausmu ūžė Jeruzalės mieste. Milžiniška įsiutusi minia ėjo nuo Romos gubernatoriaus pilies pusės. Ten juodavo žmonių marės ir girdėjosi klaikus jūžęs šauksmas — Hasléb otó hasléb!

Buvo pavasaris. Pakelėse ir soduose gausiai žaliavo figų medžiai, tarp kurių vėšlių lapų matėsi nedideli, prinokę vaisiai. Kiek tik akys siekė žaliavo senutė žemė o aukštai akių žvilgį vėrė, bedugnė ir žydri dangaus mėlynė.

Ir šituo laiku, keleto brangiai papuoštų dramblių karavanas peržengė didžiuosius Jeruzalės vartus. Ant vieno dramblio, auksu muštame balne, sėdėjo puošni ir graži moteris. Tai buvo Lidija Kastino, aukšto Romos konsulo žmona atvykusi iš tolimojo krašto pas Didįjį Stebūkladarį.

Puikiuose Romos senatoriaus Tezijaus rūmuose ėjo puota. Seną, iš pat gilumos rūsio, vyną pilstė vergai puotaujantiems į auksines taures. Vynas liejosi, taurės skambėjo, o vienas didelis šauksmas «Vivat Lidija! Vivat Tezijus»! plaukė toli per palmių ir akacijų sodą, kur dideliuose prūduose nardė auksinės žuvelės.

Prie ilgo stalo, plačiausioj salėj, sėdėjo Lidija, vienintelis kūdikis, garbingo Romos senatoriaus. *Jos purpurinės lūpos*, baltas lyg latoso žiedas veidas ir šviesios akys spindėjo didžiausiu džiaugsmu ir laime. Plaukuose buvo prisėta žalių mirtų.

Patricijus Kastino, kuris ją mylėjo ir, kurį ji mylėjo, bus jos gyvenimo draugas amžinai.

Orkestras ir senas vynas svaigino ir nešė į užmarštį tauriuosius senatorio svečius. Senasis senatorius džiaugėsi dukters ir jos draugo laime. Jis vaišino svečius, kėlė taures už laimingą jaunavedžių ateitį.

Daug kelionių padarė saulė. Laimė budavo vakaras, laimė — naktis laimė rytas ir laimė diena.

Po daugelio laiko Lidija pabučiavo savo mažutį pirmgimį. Vergės išnešė kūdikėlį.

Bet tėvus laukė baisus skausmas. Visos vergės drebėjo: Jos bijojo tėvams pranešti baisią žinią — kūdikis buvo aklas. Jos visais būdais slėpė tai nuo motinos. Kastino irgi nenorėjo tuoj pranešti jai žinią — ji dar buvo silpna. Koks didelis skausmas ir sielvartas turėjo perverti vargšės motinos širdį.

Jupiteris ir visi Romos dievai susilaukė gausių aukų. Juos meldė Kastino ir jo žmona, kad jie grąžintų jų sūneliui regėjimą. Būrius plačiaragių jaučių, riebių karvių, aukso ir vyno statinių gabeno dievams. Kapitoliaus dievai aukas priėmė, tačiau prašymo neišklausė. Lidijos ir Kastino sūnus neregėjo nei gamtos grožio nei šviesios saulės.

Izraelio tautoje atsirado didis žmogus. Jis kilęs iš Nazareto. Kas jį pamato — pamilsta; kas jį išgirsta — klauso. Pilna žydų tauta jo stebūklų. Luošus jis paleidžia sveikais, akliems atveria akis. Jis stebūklingai padaugino duoną ir žuvį. Jį tauta norėjo apšaukti karalium, bet jis nenori, jis pasislėpė. Neseniai jis išgydė mano bemirštantį sūnų. Jis kviečia pas save visus ir juos myli. Jis visus myli ir gerą daro. Tačiau žydų kahalas prieš jį nusistatęs.

Taip rašė laiške šimtininkas iš Palestinos draugui Kastino.

— Bet jis žydas ir tu romėne, negali prieš jį lenktis.

— Net dėl mūsų vaiko laimės? nustebusiai paklausė Lidija savo vyrą.

Kastino tylėjo. Jam buvo sunku. Romėno garbė ir išdidumas neleido lenktis ar ko nors prašyti paniekinto žydo. Bet Lidija taip nori, tokią viltį ir pasitikėjimą turi.

— Daryk, kaip nori, atsakė Kastino

— Nuneši jam daug sidabro ir aukso. Kada norėsi vykti? — pagaliau sutiko jis

Suvargę ir nuleidę galvas drambliai įžengė į Jeruzalės miestą ir išgirdę didelį triukšmą pradėjo purkštauti bei kiloti savo nosis. Juk nei tyrų uraganas taip smarkiai nestaugia, kaip staugia dabar šito miesto žmonės.

Pakelėj sutiktieji pasakojo Lidijai, kad Stebukladoris Nazaretietis greičiausiai bus Jeruzalėj. Dabar V e l y k o s, o per jas jis visuomet čia būna.

— Kas ten darosi? — paklausė Lidija pro šalį prabėgančio jauno vaikino.

— Hasléb otó hasléb! Uftar lanú! Lisok hasléb! (Šalin šitą! Prikalk jį ant kryžiaus, ant kryžiaus! Hebrajiškai.) *sušuko Izraelio* vaikas ir nieko daugiau nepasakęs nubėgo tolyn. — Ką ten nori kryžuoti? domėjosi Lidija lipdama nuo balno. Dramblius vergai nuvedė užvažiuojaman naman, o ji nuėjo Romos gubernatoriaus Piloto pilies link

— Sukilimas, Izraelio tauta puola Romos ciesoriaus vietininką, pamanė Lidija ir smarkiau ėmė veržtis link Pontijaus Piloto rūmų pro minią, kuri iškėlusi kumščius, pykčio iškraipytais veidais šaukė: — Hasléb otó hasléb! — Hasléb! — sukaukė greta Lidijos stovintis, vos bekvėpuodamas, senas biaurios išvaizdos žydas ir sviedė išrovęs savo žilos barzdos kuokštą.

— Ką norite kryžuoti? — paklausė Lidija, su ja besiveržiantį pro susispaudusią minią pirmyn, pirkliškai dėvintį žydą.

— Nazarieti, stebukladari, nukryžiuot! šaukė ir šis.

— Ką? Kaip tai? nustebusi pridūrė garbingo Romos patricijaus žmona.

— Nazarietį kryžiuoti, nazarietietį! — iš visų jėgų, net svaigdamas šaukė paklaustasis, šaukė ir visa įsiutusi minia.

— Nelaimingieji, ką galvojat, juk Jis daro stebuklus? klausė Lidija netikėdama savo ausimis. bet minia, kaip audros sukelta jūra, ūžė, kaukė ir siurpu kūną kratančiai rėkė:

— Nukryžiuot jį, nukryžiuot jį! —

Lidija per žmonių galvas pamatė Romos cezariaus vietininką ant savo rūmų laiptų, o greta jo stovėjo žmogus raudonu rūbu apvilktas, kruvinas, suvargęs. Jo žvilksnis klaidžiojo po minią, bet ten nesurado nei vienų akių, kurios bent su menkiausia užuojauta ar gailesiu būtų į jį pažiūrėjusios. Kumščius iškėlus, lyg degdama minia šaukė tą patį.

Garbingai Romos moterei neapsakomai pagailo to žmogaus, taip nuvargusio, taip tylaus ir tiek daug priešų turinčio. Jai pasirodė, kad jis štai dabar per minios galvas pažvelgė į ją tokiu nepaprastu giliu žvilgsniu ir umai suvirpėjo jos širdis.

Ilga, didžiulė žmonių masė triukšmingai šaukdama plaukė į užmiestį. Viduje tos minios jojo Romos kariai. Tai Jis vedamas kryžiuoti. Lidija, tarpe Jeruzalės moterų, stovėjo prie mūro ir žiūrėjo į praeinančius. Vilkosi kemblos seniai, jauni vyrai, nesuagę vaikai, visi karščio ir pykčio iškreiptais veidais, pragariška ironija ir džiaugsmu. Vidury karių žengė ir Jis, kryžių ant sulinkusių pečių nešdamas Ant Jo galvos erškėčių vainikas, ilgi susidraikę plaukai karojo per pečius. Karšta driekės, pailgi, juodi kraujo lašai. Pamėlynavę lūpos sutinęs veidas reiškė didelius skausmus ir kentėjimus. Jis iš lėto kėlė basas, sumuštas į akmenius kojas. Kartais Jo akys nuklysdavo į minią su meilinga ir gailestinga išraiška, tačiau minioj nesutikdavo nei vieno gero žvilgsnio.

Praeidamas Jis pažvelgė į raudančias moteris. Sustojo ir tarė: «Verkite savęs ir savo vaikų». Jo motina apalpo. Kai jis pažvelgė į Lidiją, jos širdis sustojo plakusi. Ji pamatė stebuklingą Jo žvilgsnį.

Tuo pat metu susigrudę žydai stūmė Kryžiaus Keleivį. Jis pasverdėjo ir užkliuvo koja į ten pamesto akmens gabalą. Iš kojos šliusterėjo kraujas. Jis pargriuvo, o didelis ir sunkus medžio kryžius jį prislėgė. Lidija daugiau nieko nebematė: ji apalpo. Kai vėl atvėrė akis, minia buvo nuėjus ir prie jos triusė keletas moterų. Atsigavus Lidija pamatė Jo krauju nuraudonintą akmenį ir pasiėmė sau.

Vėliau Lidija stovėjo prie kalno, vardu Golgota. Ten matė Jo mirtį, matė saulės raudą, žemės ir vandenynų verksmą. Ji pažino Jo Motiną ir matė Jo mokinius. Ji girdėjo didžių ir nuostabių dalykų.

— Ponia sugrįžo! Ponia! — šaukė bėgiodami nudžiugę vergai.

Jie labai mylėjo savo gerą ir malonią ponią. Ypatingai jie liūdėjo savo ponu nelaime ir žinojo Lidijos kelionės tikslą. Tamsiomis naktimis ir dienos darbe jie kalbėdavosi ir pasakodavosi apie Didįjį Stebukladarį, gyvenantį toli, Izraelio tautoje.

Lidija išsivyniojo ryšulį. Ten šilkuose buvo raudonas apibružuotas akmuo.

Jos vyras Kastino nieko nesuprato, bet viltis ir pasitikėjimas spindėjo iš Lidijos akių. Nenusiavus kelionės kurpių nei brangios savo skraistės, Lidija nuskubėjo į miegamą kambarį ir prisiartino prie kūdikio lovutės, o ją nusekė išdidus patricijus Kastino ir būrys vergų. Pagarbiai pabučiavusi kruviną akmenį, Lidija atsargiai pridėjo prie surakintų jos kūdikio akučių. Vaikas pajutęs kažką šaltą pravirko ir staiga atvėrė blakstienas. Pasirodė didelės, tyros, mėlynos akys....

Vergai, Lidija ir jos vyras, išdidusis Romos patricijus Kastino atsiklaupė prie mažojo savo kūdikio lovutės.

Domės!

Norintiems įsigyti puikius, Vasario 16 minėjimo ir svečio K. Čibiro - Verax pagerbtuvių paveikslus reikia kreiptis į «Laisvosios Lietuvos» redakciją, c. Rio de Janeiro 4001, Cerro.

PRISIŲSTA PAMINĖTI

«Construcción de Bases Aeronavales», stambus Urugvajaus užsienio reikalų ir krašto apsaugos ministerijų leidinys, smulkiai nagrinėjąs tokių bazių, kaipo nepriklausomybės laido būtinumą.

«Defensa Nacional», Urugvajaus krašto apsaugos ministro, divizijos generolo Alfredo R. Campos kalba atskiroj brošiūroj.

«Supplement to the appel to fellow Americans on behalf of the Baltic states», Amerikos Lietuvių Informacijų Centro» leidinys Nr. 1 anglų kalboje, aiškinantis dokumentais, kruvinuosius bolševikų darbus okupuotoj Lietuvoje.

«L a t v i j a» mėnesinis literatūros ir informacijų, patriotinis latvių žurnalas. Leidėjas ir redaktorius, J. Bite. Casilla de Correo 2366. Buenos Aires.

«Forjadores de la Victoria», įvairių Šiaurinės Amerikos armijos karių didvyriškų žygių periodinis leidinys ispanų kalboje.

LIETUVIS URUGVAJUJE

AČIŪ IR SUDIEV

Nuoširdiems Urugvajaus Lietuviams:

Gerb. kun. Stan. Grigaliūnui, «Laisvosios Lietuvos» kolektyvui, visiems kultūriečiams, gausiems šaunių pagerbtuvių dalyviams, redaktoriui ir pirmininkui J. Jazauskui, malonioms Štendelių, Mockevičių, Krasinskų ir Liūdžių šeimoms, veteranui J. Musteikiui, draugiškiems pastogiečiams - V. Ceslinskui, A. Kaušiniui ir A. Zupkui lietuviškas ačiū už jaukų vaišingumą ir patriotinių pastangų pagerbimą.

K. Čibiras.

PADĖKA

«Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija», dėl pasisekimo taip didingai paminėti Vasario 16 - ją, širdingai dėkoja:

Lietuvos Ministrui Pietų Amerikai, Dr. K. Graužiniui, už malonų pasveikinimą mūsų kolonijos Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo proga-

Rašytojui K. Čibirui - Verax, už įspūdingą ir patriotinę kalbą.

Artistams meniškai suvaidinusiems «Vytautas kalėjime»: Adelei Ciurpiutei, Aldonai Puodžiūnaitei, Pranui Tamošiūnui, Juozui Arbačiauskui, Vladui Krikščiūnui ir Edvardui Grėbliūnui.

Dainininkei Onai Mockutei, už taip artistiniai dainuotas lietuvių dainas.

Deklamatoriams: Feliksui Grigiukui ir sesutėms Šleivytėms.

Mok. K. Vilkui, už režisūra ir muziką.

M. Svečiuliui, už parūpinimą artistų rūbams medžiagos ir jų sutvarkymą.

Olimpui Štabinskui, už nupiešimą reikiamų dekoracijų.

Mok. P. Ciučeliui, už parašymą «Vytautas Kalėjime».

Zurnalistui J Lazdauskui, už rūpinimąsį specialaus «Laisvosios Lietuvos» numerio išleidimą.

Antanui Liūdžiui, už programos vedimą.

Petrui Korkuzui ir Juozui Babiliui, už pavyzdingą tvarkos vedimą.

Broniui Steponiui, už garsiakalbio ir muzikos vedimą.

Gerb. O. Svečiulienei, už paskolinimą trūkstamų artistams drabužių.

Feliksui Grigui, Petrui Evovluckui, Petrui Derenčiui, Juozui Valaikai ir Juozui Arbačiauskui, už rūpestingą ir tvarkingą bufeto vedimą.

Visiems gerbiamiems svečiams taip gausiai atsilankiusiems į savo didžiosios šventės minėjimą.

Valdyba.

LIEVUVIŠKAS DĖKU

Gerbiamo rašytojo K. Čibiro - verax pagerbimui, lietuviškame pobūvy įvykusiame kovo 4 d. daug pasidarbavusiems: Juozui Babiliui jį organizuojant, ponioms Bronei Klimienei, Albinai Korkuzienei, Aldonai Steponienei, p - lei Albinai Grigaitei, Juozui Valaikai, Broniui Steponiui, Feliksui Grigui ir Jonukui Vuljevukui.

Ponioms: O. Sčesnulevičienei, O. Svečiulienei, B. Klimienei ir I. Evovluckienei, paskolinusioms trūkstomų reikmenų.

«Asado kriožo» maestrams, Petrui Korkuzui ir Petrui Derenčiui bei taip gausiam būriui malonių svečių, širdingai dėkoja:

«U. L. Kultūros Draugijos Valdyba».

KOMPAZITORIUI V. RYMAVICIUI,

už paaukotas musų draugijai, savo kūrybos plokšteles, lietuviškas dėku.

«U. L. Kultūros Draugijos Valdyba».

SVEIKINAM JUOZAPUS

Kovo 19 d. visi gerbiami J u o z a p a i švenčia savo vardines, taigi «Laisvosios Lietuvos» redakcija turi malonią progą pasveikinti ir palinkėti «Ilgiausių Metų»:

Savo administratoriui Juozapui Babiliui, Juozapui Valaikai, Juozapui Arbačiauskui, Juozapui Ramonui, Juozapui Dulskiui, Juozapui Musteikiui, Juozapui Mineikai, Juozapui Mikloviui ir Juozapui Mikalsjūnui.

«Argentinos Lietuvių Susivienijimo» pirmininkui Juozapui Každailai, mūsų bendradarbiams Juozapui Nakučiui, Juozapui Seniūnui ir visiems Juozapams, mūsų skaitytojams, bendradarbiams bei rėmėjams.

NAUJA DRAUGIJOS VADOVYBĖ

«Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos» visuotinis narių susirinkimas, įvykęs kovo 18 d. š. m. išrinko naują savo vadovybę, kurią dabar sudaro:

Antanas Liūdžius — pirmininkas.
Petras Korkuzas — vicepirmininkas.
Mikas Svečiulis — sekretorius.
Juozas Babilius — iždininkas.
Bronius Steponis — knygininkas.
Feliksas Grigas — valdybos narys.

Revizijos Komisijon Išrinkti:

Kazimieras Vilkas.
Jurgis Lazdauskas.
Juozas Arbačiuskas.

«Laisvosios Lietuvos» redaktorium — Julionas Jazauskas.

Naujiems, mūsų tautinės kultūros ir kovos už Lietuvos Nepriklausomybę, darbo vadovams geriausios klotıes.

- Laisvosios Lietuvos -

Prenumeratoriai Ir Rėmėjai:

Juozas Ramonas (ir $ 10 paramos).
Adelė Žukelienė (ir $ 5.00 paramos).
Ona Linevičiūtė de Borsani (ir $ 4.00).
Vaclovas Rymavičius (ir 2 plokšteles).
Jurgis Gilvydis (ir $ 2.00 paramos).
Antanas Repečka (ir $ 2.00 paramos).
Antanas Brazaitis (ir $ 2.00).
Adolfas Kaušinis (ir $ 1.50 paramos).
Adolfas Česna (ir $ 1.50 paramos)
Albinas Arlauskas (ir 2.00 paramos).
Antanas Štendelis (ir $ 1.00 paramos)
K. Mainelytė.
Genavaitė Petrauskaitė.
Albina Gudauskaitė.
Juzas Vasiliauskas.
Juozas Seniūnas.
P. Jarmalavičienė.
Ona Grachauskienė de Rey.
Feliksas Navickas.
Juozas Daugirdas.
Juozas Burdulis.
Jonas Petrauskas.
Leonas Zakrys.
Pranas Kisielius.
Bronius Mikšys.
Antanas Dambrauskas.
Antanas Kriaučiūnas.
Jonas Kiškelis.
Klemensas Šidlauskas.
V. Grigaitis.
Kazys Stasiukonis.
Viktoras Glebas.
J. Paukštis.
A. Burak.
Mrs Ona Staniulis.
Albinas Zebraitis.
Bronius Šivickis.
Jeronimas Švedas.
Pranas Vikonis.
Jonas Bislys.
Antanas Sakalauskas.
Benius Mesionis.
Andrius Remeika.
Antanas Brazys.
Stefanija Guščiūnas.
K. Misiūnas.

Redakcijos ir Adm. atsakymai

Tėvui — Raštai tilps sekančioj laidoj. Ačiū. Rašykite daugiau.
J. Degučiui — Eilėraštis «Tėvynė» gautas. Tilps.
Mikloviui — Rašiniai gauti. Talpinsim, Ačiū ir rašykit daugiau iš kolonijos.
Ig. Daunorui — Rašiniai tilps. Ačiū ir rašykite daugiau.

- Laisvosios Lietuvos - atstovai

Pas kuriuos galima atskirais numeriais nusipirkti ir užsiprenumeruoti žurnalą «Laisvoji Lietuva»:

Buenos Aires

Juozas Nakutis
c. Monasterio 1517. Barracas.

Pranas Lesčius
c. Herrera 287. Arti Plaza Constitución.

Juozas Seniūnas
c. Córdoba 1450. Centre.

Albinas Arlauskas
c. Iriarte 3926. N. Pompeya.

Jonas Rudis
c. Republica Argentina 2302. V. Castellino.

Berisso

M. Tamuliūnas
c. Perseverancia 4612.

Kordoboje

Kazimieras Sadukas
c. Buchardo (este) 452. Barrio Ingles.

Rosario

Pr. Žakevičius.
Av. 12 de Octubre 320. Saladillo.

Montevideo

Juozas Babilius
«Laisvosios Lietuvos» Administratorius
c. Ansina 1024. Centre.

Antanas Liūdžius
c. Francisco Tajes 1195. Centre.

Kazys Vilkas
c. J. P. Lenguas 1594.

Juozas Dorelis
c. Baltimore 1515. Peñerol.

— Laisvosios Lietuvos — Redakcijoj
c. Rio de Janeiro 4001. Cerro.

«Laisvoji Lietuva» išeina kiekvieną mėnesį tarp 25 - 27. Visuomenės pobūdžio raštus, prašom siųsti prieš 15 kiekvieno mėnesio, o kitokius visuomet.

Lietuvis Argentinoje

«LIETUVAI IŠLAISVINTI CENTRO ARGENTINOJE» TRIUMFAS VASARIO 16-os PROGA

Tragiškiausioj mūsų tautos padėty, kada didžioji pasaulio spauda buvo lyg pamiršusi Lietuvos Laisvės Bylą, «Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje», prie kurio priklauso visos patriotinės lietuvių organizacijos (žinoma, išskiriant komunistėlius ir Ožinsko «Balsą»), su Lietuvos Ministru Dr. K. Graužiniu priešaky, ryžosi Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 27 metų sukakties proga pasauliui pareikšti, kad lietuvių tauta protestuoja prieš okupantų žiaurius užsimojimus ir kad ji savo šventą kovą tęs iki Lietuva nebus laisva ir nepriklausoma valstybė. Ir šiandien galim drąsiai pasidžiaugti, kad minėtas pasiryžimas pavyko daug daugiau negu buvo tikėtasi.

Tą «L. I. C. A.» pareiškimą paskelbė žymiausi Argentinos dienraščiai: «La Nación», «La Prensa», «El Pueblo», «La Razon», ir «El Pampero». Be šių, tas pareiškimas tilpo prancūzų laikraštyje «Fiat Lux», kuris leidžiamas ispanų kalba ir plačiai skaitomas Argentinos visuomenės. Vasario 16 dienoje, dienraštis «El Pueblo» patalpino rašyt. K. Verax interviu (pasikalbėjimą) su Lietuvos Ministru apie Lietuvos padėtį, kuriam redakcija, matyt, pridavė labai daug reikšmės, nes minėtą pasikalbėjimą atspausdino svarbiausių raštų skyriuje ir papuošė Lietuvos Ministro paveikslu.

Argentinos provincijų laikraščiai irgi ne pamiršo Vasario 16-tos proga parašyti apie lietuvius. Vieni jų paskelbė Argentinos vyriausybės dekretą, kad per Vasario 16 galima iškabinti Lietuvos vėliavą, o Mendozos «La Libertad» patalpino Lietuvos istorijos santrauką.

Minėjimo dieną (18. II. 45) «La Prensa» savo puslapiuose ir net per radio nurodė lietuvių bažnyčios adresą, kurioje buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos už kritusius dėl Lietuvos laisvės ir nurodė pilietinio minėjimo laiką ir vietą. Tą pati padarė ir dienraštis «El Mundo», o vakariniai dienraščiai «La Razon», ir «Critica» bei sekančio ryto «La Prensa», «La Nacion» ir «El Nacional» gražiai aprašė minėjimą ir jame pareikštas Lietuvos, Latvijos ir Estijos pasiuntinių mintis.

DABAR, KAIP KOLONIJA MINĖJO

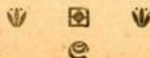
Minėjimą propagandavo «Žinios» «Aušra» ir Urugvajaus lietuvių «Laisvoji Lietuva» «A. L. Balsas», kaip kiekvienais metais taip ir šiais minėjimui begėdiškai norėjo pakenkti. Rodos netikėtina, kad žmogus gali ant tiek išsigimti ir tiek daug demoniškos energijos prisipildyti, su kuria nenuilstamai graužia lietuvybės pamatus Argentinos lietuvių kolonijoj. Kada Argentinos spauda palankiausiai atsiliepė apie mūsų senosios tėvynės nepriklausomą gyvenimą, o Ožinsko «Balsas» net savo vedamąjį (15.11.45 Nr. 719.) pašventė nepriklausom. Lietuvos ir Vasario 16-tos minėjimo rengėjų juodinimui.

Tačiau nežiūrint į musų tautos išsigimėlių trugdymus, minėjims buvo milžiniškas. 10 ir pusė val. didžiulė lietuvių Aušros Vartų bažnyčia prisipildė gerųjų mūsų tautiečių, kurių tarpe matėsi Baltijos valstybių atstovai bei vietos aukšti svečiai Iškilmingas mišias atlaikė ir tai dienai pritaikytą pamokslą pasakė, gerb. kun. Jakaitis.

Tarp 16 - 20 val. įvyko patriotinis aktas į kurį susirinko ypatingai didelė minia tikrųjų Lietuvos sūnų ir dukterų. Po Arg. ir Lietuvos Himnų, kalbėjo Lietuvos Ministras Dr. K. Graužinis, Latvijos Atstovas Dr. P. Olinš ir Estijos generalinis konsulas T. Gutman. Kalbėtojai prisiminė šiurpią Baltijos valstybių padėti, bet jos kelsis iš po okupantų jungo ir atkurs laisvą bei nepriklausomą gyvenimą. Toliau kalbėjo Argentinos lietuvių vardu p. Z. Juknevičius, kuris drąsiai ir energingai nušvietė Lietuvos okupantų žiaurumus ir mūsų tautos pasiryžmą kovai už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Minėjimo meninė programa buvo ypatingai graži. Tai dėka muz. kompozitoriaus V. Rymavičiaus talentui ir jo vadovaujamo švnt. Cecilijos *choro nenuilstamiems* dalyviams. Be to, nepaprastai puikiai ir artistiškai savo numer. atliko mūsų kolonijos pažiba, jaunutė baleto studentė, Rosita Ryliškytė. Buvo ir daugiai gražiu scenos numerių, bet, kad neužimti perdaug vietos žurnale, paliksime nebesuminėję. Dar pažymėtina, kad šiame minėjime, be Baltijos valstybių pasiuntintinių, dalyvavo žymiausių Buenos Aires dienraščių kaip «La Nación» ir «La Prensa» korespondentai, kurie nepasigailėjo apieminėjima gražiai parašyti. Taip pat reikia priminti, kad minėjime dalyvavo ne tik tautiška ir katalikiška visuomenė, bet ir rimto ji socialistinė, kurios tarpe matėsi inž. J. Bukevičius su šeima, žymus «Lietuvių Centro» veikėjas Ryselis, K. Šidlauskas, A. Kriačiūnas su žmona ir ypatingai didelis skaičius «Susivienijimo Lietuvių Argentinoje» narių, kas pakankamai liūdija, kad «A. L. Balso» noras patriotinės kolonijos vienybei pakenkti neturi pasisekimo ir reikia tikėtis, jag ateityje kolonija dar daugiau susivienys i vieną nesugriaunamą lietuvybės tvirtovę.

Juozas Nakutis

PAGERBĖ DIDELĮ VEIKĖJĄ

«Susivienijimas Lietuvių Argentinoje» vasario 11 d. š. m. surengė šaunias ir lietuviškai draugiškas pagerbtuves, buvusiam ilgamečiui savo pirmininkui ir dabartiniam garbės nariui, gerb. G. Šimkūnui. Pagerbtuvės įvyko nuosavame draugijos sode, kurioms vadovavo dabartinis pirmininkas, Juozas Každaila ir vienas šios draugijos kūrėju, gerb. Pr. Stalioraitis.

Pagerbtuvėse matės visi draugijos veteranai, jos veikėjai ir gausi lietuvių visuomenė. Buvo pasakyta atatinkamų kalbų bei linkėjimų. Jos praėjo labai jaukioj ir kultūringoj nuotaikoj kas pakankamai liūdija šios draugijos veikėjų sumanumą gražiai, darniai ir kultūringai darbuotis.

Vėliau ėjo karnavalinį pasilinksminimas, kurio metu, draugijos gražuolėmis visuomenė išrinko: Genę Pilipaitę, Elvirą Murauskaitę ir Antoniją Sereikaitę.

A. Sakalas.

SPORTININKAI DIRBA

S. L. Arg. «Sporto Klūbas» šeštadienį, kovo 3 d. š. m. surengė žiemos sezono pradžios proga, didelį ir įdomų vakarą draugijos patalpose. Jaunosios susivienijimiečių jėgos čia pasirodė rimtai, organizuotai ir meniškai. Klūbo pirmininko ir sekretoriaus tarti žodžiai buvo kupini entuziazmo, lietuviškos energijos ir kilnaus upo dirbti.

Meniškai suvaidino veikaliuką, artistiniai deklamavo, o sporto numeriai atlikti dideliu gracingumu ir taisyklinga švelnute plastika tiesiog žavėjo žiūrovus. Jei šie lietuviai jaunuoliai susiras tinkamą nurodymą ir lietuvišku atkaklumu pasidarbuos, jie išeis didelė pajėga ir garbė Argentinos lietuvių kolonijos.

Mūsų jaunieji sportininkai ir dirba. Jie kas šeštadienis renkasi, sportuoja, lavinasi ir svarsto kaip viską geriau ir gražiau padarius. Paskutiniuoju laiku, berniukai dauginusia treniruojasi «basket bal», o mergaitės plastinėj gimnastikoj pakaitomis. Visi turi uniformas.

Sporto Klūbas taipgi jau rengiasi prie didelio vakaro su plačia programa, kurį mano statyti teatre «Roma», c. Sarmiento 99, Avellaneda.

Vakaras praėjo ypatingai gyvai, publikos atsilankė daug, kuri gyvai dalyvavo ineikime 6 prem jų gražuolėms. Daugiau tokių gražių, kultūringų ir lietuviškų vakarų.

A. Sakalas.

MINĖS SUKAKTUVES

«Susivienijimo Lietuvių Argentinoje» 4-sis skyrius jau rengiasi prie savo sukakties minėjimo, kuris įvyks šeštadienį, gegužės mėn. 5 d. š. m. teatre «Roma», c. Sarmiento 99, Avellaneda.

Sudaryta speciali komisija, kuri paruoš reikiama programą ir visą tvarką, kad minėjimas būtų parengtas ir pravestas tinkamai.

A. Sakalas.

KORDOBOS LIETUVIAI

Nors dar ir gana jaunas «Susivienijimo Lietuvių Argentinoje» 6-sis skyrius Kordoboje, bet spėjo daug padaryti ir nusipelnyti visų rimtųjų Kordobos lietuvių prijautimą ir simpatiją. Tas įvyko todėl, kad šios organizacijos vadovybę paėmė rimti ir gero vardo tenykščiai lietuviai kaip gerb. Kazimieras Sadukas, Petras Meilutis, Antanas Janulis, Kazimieras Bražiūnas ir Juozas Janulis.

A. Sakalas.

IŠVYKO POILSIUI

Plačiai žinomas Argentinos lietuvių tautinės visuomenės darbuotojas žurnalistas, «Laisvosios Lietuvos» bendradarb., gerb. Juozas Nakutis, gydytojų patariamas, išvyko su žmona vieno mėnesio poilsiui į gražiuosius Kordobos kalnus.

Nėra abejonės, kad gerb. Juozas aplankys ir Kordobos lietuvių koloniją bei pasikalbės su tenykščiais veikėjais ir lietuviškais reikalais. Linkim gerb. Juozui gerai pailsėti, sudrūtinti jėgas ir laimingai grįžti į Buenos Aires.

P. Marius.

SUSIRGO NUO SAULĖS

Buenos Aires lietuviams gerai žinomą visuomenininką, agronomijos techniką, gerb. Joną Rudį saulės spinduliai buvo taip pritrenkę, kad sudarė rimto pavojaus klausai ir regėjimui. Laiku atsikreipus į specialistą pavojus buvo prašalintas, bet visgi gerb. Rudį privertė atsigulti lovon ir rimtai gydytis.

Linkim gerb. Rudžiui greit pasveikti.

MIRĖ LIETUVIAI

Vasario 21 d. Buenos Aires kapuose tapo vėl supiltas lietuvio kapas. Didelis draugų ir artimųjų būrys palaidojo Petrą Danišauską, 39 metų amžiaus.

Vasario 13 d. š. m. tapo palaidotas kitas lietuvis, Jonas Girlatas 47 metų nevedęs, o vasario 12 d. tėvų namuose buvo užmuštas elektros srovės lietuvis jaunuolis, Petras Baublys, 17 metų amžiaus.

VISIEMS PATINKA

Urugvajaus lietuvių darbininkų lėšomis ir rūpesčiu leidžiamas žurnalas «Laisvoji Lietuva», Argentinos lietuviuose randa vis daugiau ir daugiau draugų. Visiems patinka jo linija, raštai ir lietuviška dvasia.

MES ESAM TAIP «LAISVI»

Visur ir visuomet mūsieji komunistai ambrija, kad bolševikams okupavus Lietuvą, tuo pačiu ji pasidariusi «nepriklausoma ir laisva respublika». Kaip dabar Lietuva «laisva ir nepriklausoma», pakankamai liūdija kad ir šis faktas:

Mūšiuose su vokiečiais, Rytų Prusijoj žusta žydų tautybės bolševikų generolas, Jankelis Černiakovskis. Maskva, nei dėl mandagumo nepaklausus lietuviškų savo kislingų, nutaria jį palaidoti Lietuvos sostinėj Vilniuje. Jeigu tas generolas bolševikams buvo toks didvyris, tai jie galėjo jį nusivešti į Maskvą ir paguldyti greta Lenino, arba ir gimtajame jo mieste Uman. Bet Maskvai visai ne tas rūpėjo. Bolševikai panoro dar kartą pasityčioti iš lietuvių patriotinių ir religinių jausmų.

Puikiai žinodami kaip lietuviai myli ir brangina savo senelį Vilnių, tuo žygiu bolševikai nori pasakyti, kad nuo dabar Vilnius yra eilinis Rusijos miestas ir jus lietuviai patriotai meskite svajoję apie nepriklausomos respublikos sostinę. O kadangi Vilniuje randasi jūsų Aušros Vartai, Vytauto Didžiojo Grabas ir Gedimino Pilis, tai va jums Jankelio kapas. Kad lietuviai imtumėt užmiršti savo didvyrius, savo Vilnių kaipo didingosios Lietuvos praeities simboli, tai pasistengs NKVD specialistai. Jie išmokins, kad Jankelis reikia laikyti Lietuvos didvyriu, ne kokie ten «feodalai». Va dėl ko bolševikai Vilniuje palaidojo savo «garsų» Jankelį ir jo nesivežė Rusijon.

Tiems apakusiems žmonėms, kurie tiki ir kitus tikina, kad Rusijoj esanti «lygybė», labai pravartu susipažinti, kad ir su šiomis skaitlinėmis:

Tik mirus gen. *Černiakovskiui*, vyriausias karo sovietas tuojau paskyrė 125 000 rublių vienkartinės pašalpos jo naštei, kas sudaro apie 62.000 dolerių. Paskui paskyrė jai mokėti po 2000 rublių kas mėnuo ir jos abiem vaikam po 1000 rublių. Lai dabar pasako mums komunistai, kiek gauna sovietų armijos eilinio kareivio našlė, tame «lygybės ir brolybės rojuje». Kurie skelbia tokias lygybes privalo žinoti.

MŪSŲ RAŠYTOJAI

Prieš pat antrąją bolševikų okupaciją, rašytojas J. A. Herbačiauskas gyveno Varšuvoje ir baigė ruošti spaudai savo kūrybos porą stambių veikalų.

Poetas Jurgis Baltrušaitis buvo paruošęs dvi dalis savo poezijos «Aušros Vainikas».

Putinas irgi buvo paruošęs spaudai savo naujos poezijos rinkinį «Rusčios Dienos». Jis taip pat parašė 4 veiksmų dramą «Operacija».

Santvaras parašė 7 paveikslų pjesę «Kaimynai.

Vincas Krėvė romaną «Ugnis».

Be to, buvo pasirodę ir naujų laikraščių, kurių tarpe kaipo žymesni: «Naujoji Sodyba», «Dirbantieji» ir «Tėviškė».

ŠAUDO BE TEISMO

Bolševikų valdžia jau įvedė Lietuvoje vadinamus «liaudies teismus», kurie teisia kiekvieną lietuvį įtariamą neištikimybe sovietų despotijai. Tačiau didžiajai lietuvių dalei ir toks «teismas» nebuvo taikomas, jie buvo išskirti iš eilių ir vietoje šaudomi.

Tik ką gautos iš Švedijos telegramos nurodo visą eilę Aukštaitijos kaimų, kurių gyventojus bolševikų žvalgyba iki paskutinio išžudė.

KĄ MĖGSTA «LAISVINTOJAI»

Chicagos «Naujienos», š. m. sausio 3 d. laidoje rašo, kad Anglijos laikraštis «The Manchester Gvardian», kurio vienas redaktorius buvo su bolševikų armija Pabaltijo valstybėse ir grįžęs Anglijon aprašė, kaip raudonieji banditai «laisvino» nelaimingus Pabaltijo gyventojus. Tas redaktorius sako:

«Blogiausias laikotarpis prasidėjo atvykus pėstininkams ir NKVD vienetams. Tuojau prasidėjo plėšimai, žudynės, masiniai sušaudymai, deportavimai. Kareiviai kraiė kiekvieną sutiktą gatvėj, atiminėjo laikrodėlius ir kitką. Kuris mėgino pasipriešinti, tas buvo nušautas vietoj. Bet baisiausias už viską dalykas buvo, tai plačiai pasklydęs moterų žaginimas. Nei viena moteris pasirodžiusi gatvėj nebuvo saugi. Buvo pranešimų net apie žaginimą senelių septynių dešimtų metų amžiaus. Moterys, kurios priešinosi, buvo užmušamos. Buvo rasta daug nužudytų merginų baisiai *sužaloti kūnai. Bolševikų karininkai ne tik* nemėgino drausti sugyvulėjusių kareivių, bet šitas baisybes patys vykdė».

Tai taip kalba žymus anglas, kuris savo akimis matė «išlaisvintojų» darbus ir tas aiškiai rodo, kodėl bolševikai neisileidžia į jų «išlaisvintus» kraštus kitų šalių žurnalistų. Tie pasakytų pasauliui kokį «rojų» neša raudonieji azijatai, kultūringoms tautoms, visoj bolševizmo nuogybėj.

Kaip gyvena ir veikia mūsų broliai Amerikos šiaurėje

ATŠAUKE GANDUS

Vos tik pasibaigus trijų didžiųjų konferencijai Krime, kaip sensacijų mėgėjai paleido gandus, kad Lietuva, Latvija ir Estija buvusios padovanotos Sovietų Sąjungai. Bet dabar šituos gandus kategoriniai atšaukė pati Washingtono vyriausybė, pažymėdama jog kaip tik priešingai, Amerikos prezidentas Ruzveltas ir Anglijos premjeras Čiorčilas gynė šitų valstybių nepriklausomybę ir jokių pažadų nedavė Rusijos diktatoriui.

Baltijos valstybes Stalinas gavo iš savo buvusio draugo Hitlerio, kuomet jie abu dalinosi Lenkija ir Europos sferomis, taigi šitie vyrai, kovodami ir liedami upes kraujo už demokratijos idealus, niekad nepripažins grobuoniškos diktatorių dalybos.

Dar peranksti džiaugiasi mūsų išgamos, kurie alpsta iš baimės, kad tik Lietuva neatgautų savo laisvės.

JAU VYKDO

Amerikos «Office of War Information» praneša, kad bolševikai skubiai vykdiną «žemės reformą» Baltijos valstybėse. Bolševikų «žemės reforma» reiškia iš buvusių Lietuvos kaimų ir vienkiemių darymas didelių valdžios dvarų. Kaimai suariami, suvaromi kaip gyvuliai zmonės į kruvą ir taip buvę savystovūs ūkininkai padaromi valdiško dvaro kumečiais. Pažymėtina, kad tokius «kolchozus» valdyti, atvyksta «epecialistai» iš Maskolijos gilumos ir iki dantų apsiginklavę. Kurie lietuviai priešinasi šitai okupantų baudžiavai, tuos tremia į Sibira arba šaudo vietoje.

LABAI DAUG SIŪLYMU

«Keleivis» rašo, kad pastaruoju laiku atsiradę nepaprastai daug visokių «daktarų», kurie pradėję siūlyti visokius receptus dėl nugalėtos Vokietijos.

Vienas tokių receptininkų, William Ziff siųląs, kad po šito karo būtų paimta bent 10 milionų vokiečių kareivių ir pasiųsta prievartos darbams į kitas valstybes.

Labai budinga, kad šitam planui pritaria «darbininkų draugai» komunistai. Mat jų «saulė» kodaise pasakė, kad po šio karo jis norėtų gauti vokiškų vergų, kurie dirbtų Rusijoje.

Prievartos darbus pirmasis įvedė Hitleris. Dabar už tokią vergiją ir komunistai stoja. Bet ką gi Stalinas darys su savo vergais? Nejaugi visus uždarys į koncentracijos stovyklas, baigia «Keleivis.»

LIETUVOS BYLA

Tokiu vardu anglų kalba išleido storoką brošiūrą, pagarsėjęs Amerikos lietuvis advokatas Bagočius. Savo brošiūroj, Bagočius kaipo juristas irodo neteisėtą ir imperialistinį Sovietų smurtą prieš silpnesnius savo kaimynus ir prašo Ameriką būti teisingu sprendėju po karo. Brošiūra pasiųsta visiems Amerikos senatoriams, vyriausybės nariams, visuomenės ir spaudos atstovams.

VYKSIĄS MASKVON

Amerikos lietuvių laikraščiai rašo, kad buvęs New Yorko valstijos gubernatorius, Mr. Herbert Lehman vykstąs į Maskvą pasitarti su pačiu Stalinu dėl Baltijos valstybių žmonių šelpimo. Iki šiol bolševikai neleidžia jokios pašalpos į Lietuvą pasiųsti sakydami, kad lietuviai esą jų piliečiai ir visokiu jų šelpimu »pasirūpinsianti» bolševikų valdžia.

Kaip pasiseks šio vyro misija, greitoje ateityje pamatysime.

IŠ LAIŠKO

Vienas mūsų draugijos narys tik ką gavo laišką nuo savo pažystamo, gyvenančio Naujorke. Laiške, tarp kitko rašoma:

«Amerikos lietuviai, taip tragingu Tėvynės momentu dirba išvien. Ypatingai visos mūsų srovės daug dirba «United Lithuanian Relief Fund of Amerika», Lietuvos Nepriklausomybę ginančios spaudos platinime ir nuolatiniu Washingtono durų dunksenimu, kad nebūtų užmirštas Lietuvos reikalas.

Nebūkit pesimistai o dirbkit vieningai. Lietuva vėl bus nepriklausoma, nes tam pritaria mūsų prezidentas Ruzveltas, dauguma aukštų politikos, mokslo, meno ir visuomenės vyrų. Amerika ne tam kariauja, kad vieną imperializmą pamainyti kitu.

Ar Tau Draugeli Nesakiau

Ar tau draugeli nesakiau
Ir rimtu veidu netariau,
Kad šmeruok padus «subatoj»,
Atjos Gaurila «nedėlioj».

Bet tu šaipiais ir dainavai,
Rojaus migdoius sapnavai,
Dabar turi bolševiką,
Iš pat Uralo kalmiką.

Praradęs košę ir taukus —
Draskaisi nuo galvos plaukus,
Sakai gyvent nebmalonu,
Sau su kalmiku geltonu.

Su juo išdygo «sovietai»,
Bet tau stojos baisiai riestai,
Nes ir šaukštus konfiskavo
Ir sako, kad viskas tavo

Be jų, dar ruski revkomai,
Selkomai ir ispolkomai,
Arba ir zakmoriszborda,
O *tau draugiškai* per *«mordą»*.

Už darbą katargos — duonos,
Gauni kaip grūdą aguonos
Ir tai, dar dešimtoj vietoj,
Su kortele prie sovieto.

Nusavino net aruodus,
Samčius ir molinius puodus.
Mašinas, prūdus bei gojus,
Tai tau draugeli ir rojus.

Iršiuks sau autu važiuoja,
Tau apie laisvę dainuoja,
O tu laisvas purvą brendi
Ir juodos duonos nebrandi.

Tau sako, kad «viskas mūsų»,
Bet beturi tiktai biusų,
Gali sau džiaugtis *mitinguot*,
Stalino «abrozą» bučiuot.

Taip, stojos gadynė kita —
Lietuviu šauktis «sarmata»,
Nes *buožės vardą* tuoj gausi
Ir Sibiro paragausi.

Dabar pavergtoj Lietuvoj,
Pasidarė labai madoj:
Feodor, Icik, Jankel, Šmul,
Tugan Mirza, Vorov ir Srul.

Lietuvius jie ten «globoja»,
Nuo buržujų «ratavoja»,
Veždami turtus Rusijon,
O lietuvius Sibirijon.

Tad ir «sovietskaja Litva»,
Nuo lietuvių išvalyta,
Yr tik Podleckis bei Gira,
Degutu kvepianti pora.

O dar visai juk nesenai,
Laisvas ir sotus gyvenai,
Turėjai darbo - lituķų,
Sūrio, sviesto ir kindziukų.

Jauteis laisvas kaip lietuvis,
Dabar kacapu tau darys
Ir dirbsi sveikas ar sergąs,
Nes esi Stalino vergas.

Kajetonas.

Extra

Godotini piliečiai, pilietės ir mažieji piliukai!

Turim didžiausią garbę apznaiminti jūsų laimei neišpasakyto džiaugsmo naujieną, kad Desgraciados šikšnosparnių štabas jau nusitarė vešti mus veltui į Stalino rojų. Tai bus *kaip tų žydų išvedimas* iš Egipto «*namų* nevalios» į pažadėtą Sibiro ar Kazakstano žemę. Tokį šikšnosparnių nutarimą išvogė iš nedegamos šėpos, Raulas Zabediejus ir ateinančiame — Laisvosios Lietuvos — numery papasakos *žodis žodin*.

Tokiam istoriniam raudonsmurglių išvykimui iš «namų nevalios», Urugvajaus lietuviškais «mučelnikais», vadovausiąs, Šliomkė Šmugelman, o Argentinos, Ivan Durakov Eitutis. Taigi nepraleiskite neperskaitę sekančio «Laisvosios Lietuvos» numerio.

Bodega y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

VINO NATURAL

Redención Melilla — Tel. 22-00-35

Visi lietuviai tik čia perka, nes duodama gera prekė, ekonominė kaina ir skubus bei mandagus patarnavimas.

Foto Arte "ESBA"

Čia ir lietuviai fotografuojasi visuomet.

GRECIA 3432 – CERRO – Tel.: 22 10 54

RUBU SIUVYKLA

JUOZAS MIKALAJŪNAS

Savininkas

Gobernador del Pino 4511 LA TEJA

MONTEVIDEO

PROVISION

Vilnius

JONO ir ONOS

SCESNULEVIČIŲ

calle Vizcaya 4149, esq. Berna.

Cerro.

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico Aluminio y Herrajes en General.

Sección Mecánica y Estampados.

Matrices de Todas Clases.

Y Para Toda Industria.

Eduardo Jusys

Molinos de Raffo 473.

Teléfono 22 - 53 - 05.

MONTEVIDEO

IMPERIAL

GARINĖ RUBU VALYKLA

Rūbų išvalymas sulig "Duplex" sistema Šermenų rūbai. Dažymas ir reformavimas skrybelių ir kostiumų. Nematomas užadymas skylių bei perplėšimų. Lietuviams nuolaida: tik $ 1.50 kostiumo išvalymas ir išprosymas.

Centralinis Namas:

calle EJIDO 1241 Tel. 91-9-10

skyrius ir dirbtuvės:

Avda. BRASIL 3092 MONTEVIDEO

Joyería Oriental

DALMIRO BORSANI

Savininkas

Parduoda laikrodžius, žiedus brangakmenis. fantazijas, aukso išdirbinius su įrašais vardų. Taiso laikrodžius ir papuošalus.

SARANDI 644 - MONTEVIDEO - Tel. 8-05-52

Restaurant y Pensión Gran Bretaña

Juozas Ramonas

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams atvažiuojantiems iš Argentinos. Sveikas valgis. Švarios lovos pavieniam ir erdvūs kambariai šeimynoms.

JUAN CARLOS GÓMEZ 1266

Telefono: 8 - 39 - 05

LD 278
1945, Nr.5

U. L. Kultūros Draugija

calle Rio de Janeiro 4001, Cerro
Montevideo

Nuomuoja savo patalpas:

Parengimams, vestuvėms, banketams, paprastiems šokiams, susirinkimams ir paskaitoms. Dėl sąlygų, galima kreiptis kiekvieną dieną, draugijos raštinėn:

c. Rio de Janeiro 4001, Cerro.

Užsiprenumeruokite Chicagos liet. dienraštį

NAUJIENOS

16 pezų Urugvajaus metams.

1739 South Halsted Street, CHICAGO, ILL.

ADOLFAS KAUŠINIS

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis Elektros Stoties teise.

Atlieka:

Visus elektros įrengimus ir pataisymus.
Lietuviams Didelės Nuolaidos.

c. Velsen 4470. Malvinas.

Telefonas: — 40. 23. 39. —

KAUNAS

Pieninė ir Alinė

Andriaus Alekuos

c. Bogota 4001, esq. Belgica

CERRO.

Vi uomet šviežį produktai, ekonomiškos kainos, skubus patarnavimas. Pasitikrinkit.

Cesna Radio

Adolfas Česna
— Radio Technikas —

Gamina radio aparatus ir taiso senus, rūpestingai ir prieinamomis kainomis. Parduoda ir išsimokėjimui.

C. San Fructuoso 1827.

Montevideo.

PETRO ir BRONIAUS

Evovlucku

Pieninė — Bar — Almasenas
calle **Berna** 1800,
Villa del Cerro
Telefonas: — 22. 11. 94. —

Kamionai perkraustymui kiekvienu pareikalavimu, įvairūs pieno ir kiti maisto produktai, vietos bei užsienio gėrimai, ekonomiškos kainos, skubus ir sąžiningas patarnavimas. Mylestina Ceros lietuvių užeiga.

Laikrodininkas - Fotografas

Vladas Markevičius.

c. Ituzaingó 1276

Montevideo

Taiso laikrodžius ir daro fotografijų padidinimus pastelu bei alėjiniais dažais, pigiai, skubiai ir gerai.

AR ZINOTE KĄ RAŠO

"KELEIVIS"

AR ZINOTE, kodėl vieni jį giria, kiti keikia, bet visi mėgsta jį skaityti?

„KELEIVĮ" žmonės mėgsta dėl to, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybę skelbti.

Žmonių mulkintojus ir apgavikus jisai lupa *be jokio pasigailėjimo.*

Be to, jame rasi visokių patarimų, pamokinimų, gražių eilių, įdomių paveikslų ir žinių iš viso pasaulio.

Kainuoja tik $2.50 metams.

Adresas toks:

"KELEIVIS"

636 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.